

MACSOVSZKY PÉTER

Rigmusfaragás

I.

*Mindig kell egy preparátor. Most.
Éppen: te vagy, (te) leszel, lehetnél, vagy már:
voltál (is) – az. Így alakult. (Úgy alakult,
hogy: így alakult.) Oda ítélték neked.
Neki. Ezt a szerepet. Azt a szerepet. A szerepet.
A szereposztás szerepét. Azt a szerepet. A szerepet.
preparálhat. Igen: majd. Hat. Mit? A kérdés: mit.
Most (pedig) ezt írhatnám: azt írom, amiről majd
kérdőjel nélkül, természetesen. Mert a kérdőjel
helye (léte, miben(?)léte) is kérdéses,
megkérdőjelezhető.*

I. a

*S meg lesz (bizony) jelölve minden, mi jelezhető.
És akkor majd szép lassan fogyni kezdenek.
Kezdetét veszi a vég. Sőt: már meg is vette.
Fogyásnak (folyásnak) indulnak. Szóról szóra a szavak.
Fogni fognak. Hova tovább. (Szó(fos)fogyatkozás.)
Egyre kevesebb lesz (majd) belőlük. Akkor elkezdik.
Mikor már több lesz belőlük a soknál. Kérdőjelezhető.
És akkor majd csak én bírok. Izémnek izéje.*

II.

*A soronkövetkező kérdés: mi célból. Mivégre.
Mi végre tudjuk: mindig kell egy preparátor.
(Még ebben az útvesztőben is.) Bennünk van.
Második személyben (szerencsére?). Ezért:
emlékezem reád, te víg csavargó, ki kóklerkedésével
elbűvölted a korcsmák ragyásképző nemzetét. Most
egy banális jegyzet (következhetne):*

II. a

A következő kérdés pedig: pont. Mikor pont vége, mikor éppen pont, vagy éppen vége. Ez így (van) összezavar(od)va. Pont vagy. Vagy Éppen vége(d).

I. b

*Ó (hát) csak én bírok, csak én bírok.
Csak nyilam szökhét rajta át.
(Ezen útvesztőn, ezen erdőn át.)
Holtpontomon a szavak (úgy-e) összeasznak (majd):
zajuk, színük, szaguk: (ki)tágulófél(sz)ben;
a semmitmondás sivár versenypályáin...
Első s utolsó (mindenik) dalomban.*

III.

*emlékezem rád, mert emlékezésnek mostan van itt az ideje. A körforgásban: körforgásod(ban).
Ez bizony amolyan. Ez (egy) amolyan vázaltszerű megjegyzés. Megjegyzem hát: tudom jól: koncepcióm hibás. Helyezzünk el itt egy rímet, példának okáért eztet ni: nem vitás.
E megállapítás végre véget vethetne vers-folyamom indulófélben levő, igencsak zavaros vizű – Most*

II. b

*elfelejtettem a kitervelt befejezést,
egyszerűen: túlbonyolítottam a mondandómat,
ha ez már (egyáltalán) az – mármint a mondandó –
mondjuk:*

III. a

*locsogásának? Mégis van folytatás? Van. Folytatás:
(az) mindig van. Van hát. Avagy: van még folytatás.
Kb. ilyen hangnemben: Ó te ügyes komédiás:
faragott versnek faragatlan mestere (hőse), úgy-e
megúntad már a fogadók bőkezű, nűben-ürücombban
dúskáló (zsírosképű) világát? Meg hát. Menekülsz (hát):*

*botladozva, dadogva, fulladozva. Félénken azért még
itt-ott vissza-visszasandítasz bosch-szemeiddel:
csont-és-bőr kutyák szaggatják olcsó gatyáid szárát,
a távolban két bástya-torony, na még a Hold fakó fénye...*

IV.

*Íme: így néz ki a kortárs versfaragás. (Versforgácsolás.)
Mindig korszerűtlen. Korszellemtelen. Van benne (ugyan)
valami posztmodern: az a bizonyos ziláltság:
ezernyi irányba történő (?) szerteszt-szóródás: immár
bomlófélben levő fárasztó (és könnyfakasztó) részletesség;
töredékszerűség, a különböző, gyakran ellentmondó,
gyakran undorító szájízek esztétikai pluralizmusa...
Szóval valami, amitől valami posztmodern (is) lehetne
a végső hanyatlást és széthullást híven tükrözendő...*

III. b

*Akkor most tovább: cipőd lyukas, kopott;
batyud sorvadozik. Mégis, mit vártál? E körforgásban?
E bordélyban, hol szállásunk vagyon? Az örök változás
mivégre van? Konceptiód hibás. Mégis: van még
folytatás – a következő sorban: van még rémlátomány.
Bőven.*

IV. a

*A formák és a koncepciók (immár)
Századvégi fáradtságában, bizonytalanságában,
lustaságában... E bordélynak körforgásában?
Így aztán, biztos másképp kéne. Tudom.
Másképp kéne ezt*

I. c

*Ó hát csak ő bír ízjének ízeje lenni? Én hát.
Pedig jól tudom: vágyam sejtése csalfa.
Pedig jól tudja: magánál tovább nem jutott.*

IV. b

megírnom. Egyszerűen. Letisztítva. Visszatérve a valaha szeplőtelen kozmosz összhang-ősesztétikájához: ellenállva a kor divathóbortjainak. Viszont a csillagok állása valami mást regél: hogy minden kornak megvan a maga, előre megszabott jellege (jellem?) s hogy e jelle(g?)m ködrendszerén belül kell megragadni az összes(?) megragadható lehetőséget (?) – Nem, nem tudom (nem vagyok képes, hajlandó) folytatni (befejezni), úgyhogy visszatérve a

IV. c

olcsó gatyáid szárát. Így néz ki egy – de ez már volt – akkor most tovább? Még ne. Mihez visszatérve? A III. a versszak végéhez? Végérvényesen abhoz? Akkor most (aztán) tényleg tovább: S mégsem abhoz, hanem a III. b. versszakhoz:

III. c

Ne félj, tudjuk: ha tehetnéd, megkerülnéd a bezárt kaput, e gyatrácska kertajtót, hogy majd (igen) valahol (igenis) hátul, a kerítés réseiben (macskaátjáró) találj magadnak titkos (IV. d: Igen, ha ez már az, amit egykoron vagy mostanság is mondanivalónak – lásd a II. a versszakot – szoktunk vala nevezni. Ha annak egyáltalán.) átjárást a versbe: IV. c, folytatás: van valamiféle érthető (elérhető, tapintható) alakzata...

V.

Átjárást hát. A korszellem légkörébe. Légörvényébe. A korszellemébe. Annak buja szellentésébe. Lásd a IV. b versszak „lehetőséget” szavát: arra, hogy megfogalmazhasd a víziókat (vízióidat, mi mást). Járúlly (hát) elő téntáddal, magyarázatot legott adj s fényt vess (ugyan mire) a

VI.

Csakhogy (ám) itt minden fondorlat hiábavaló.
 S ez a végenincs magyarázkodás is (csak) fondorlat.
 Másképp kéne ezt (megírni). Pedig hogy örültem
 az elején. Tsuda jó versnek szántam vala.
 Nem számított (igazán), hogy nem tudtam, ki is
 (tulajdonképpen) ez a (szükséges) preparátor.
 Arról ábrándoztam, hogy majd egy halom Dante, Villon
 meg Byron idézet, utalás és parafrázis (talán még)
 megmenthetné e vers eltűnedező eleganciáját.
 Nu ez világ csak egyedül énreám kiáltson...

VI. a

Csakhogy itt (aztán) minden furfang hiábavalóság.
 Akár csatába szállsz a kapu órével, akár nem.
 (A kapu előtt hevernek tunya rútságos szüzek,
 kik oda közel menőknek hízelkedvén cselet vetnek.)
 Akár van merszed belépni múltbéli szorongásaid
 (és komédiázásaid) régiségkereskedésébe, akár nincs.
 Ezt a szerepet kínálták fel, ítélték oda. Innen oda.
 Neked. Oda-vissza. Et vice versa.
 Most aztán preparálhatsz:

VII.

Mondd csak: milyen haszon les vándorlásaidból,
 ha még az útonállókkal sem mersz megmérkőzni?
 Te viharvert bohóc. A derű és Vergíliusz mester –
 e pokoli paradicsomban – sosem hagyjanak magadra.
 Azt mondd: kövessünk. Konceptiód van?
 Üdvözölhetünk balgaságnak látszó igehirdetés által?
 (Igen: züllhetünk) Legyünk a világ szemében balgák,
 hogy a hölcsüket megszegyenítsük? Ha konceptiód más:
 (akkor talán) hibás. Süllyedjünk hát
 saját elfelejtett magunkba,

VI. b

amit csak akarsz; kedvednek bármely szottyánásában.
 Inkább (talán) preparálni, mint életrekelteni.
 Mint elértéktelenedni. Létrehozni. Létrehívni.
 Létbe préselni. Létbe igazítani. Létbe igézni.

VIII.

*abba a parányi (kis, apró, atomnyi, kozmosznyi) magba,
amelyből egykoron kibújtunk, hogy (azután) rögvest
űrt-ölelő-fává növekedjünk. Koronája az mennyboltozatnak
köldökét súrolta vala, míg gyökérezete az Földnek ölébe
csimpaszkodott vala... Atyja a Nap, anyja a Hold (vala);
a Szél (pedig): méhében hordozá...
Ó te fa, ágaidról az velágyomorgató kígyó
tekinget le ránk!
Ó te pusztátlátott rézkígyó: tested kígyógyút!*

VII. a

*Zsugorodjunk (hát) vissza az immár távoli
embrionálisnak hitt kozmosz álmába; vissza
az eljövendő bizonytalanság-,
vagy a túlságosan is kifinomult
magatehetetlenség-hajlam (setétnek hitt) lüktetésébe?
Kezdjük újra. Mert koncepciónk hibás? Hibás hát.
Szilárdságot e megállapítás aláás?
Aztán meg mivégre vala eddig e tengernyi szó(sz)?
Mindez csupán: átdolgozásra váró (fura) vázlat,
elhanyagolt, felületes (ál)koncentráció?
Kezdjük hát újra. Mondjuk egy új verssel.
Melynek címe legyen (mondjuk) ez:
A VALAMI ELMOZDULÁSA. (s e vers ím így hangozzék):
„Üres edények az asztalon. Zörejek
a hátsó szobában. Alkony. Magábforduló táj.*

IX.

Megnyúlt árnyak, és nyitott

(strófaközi szünet, majd a második strófa):

*megsárgult gyakorlati verstan a széken;
nyílások a látható térben
és a szövegben. Mondjuk: pirkadat...*

(strófaközi szünet, majd a harmadik strófa):

*átalakulófél(sz)ben levő, lelassítva
létező alkonyati alakzatok:
meghátválások a lehetőségek*

X.

bozótjában, valahol a gyárudvaron,
nyár végén (talán), valódi őszi melankóliába
burkolózva, (garabonciás) verstanban
hánykolódva..." Ennyi lenne. Már mint:
e szövegbe csempészett versűrülék.
Egy kis deviáció. Mert az mindig kell.
Emlékezz csak. Mindig kell. Az ismétlés
Egy preparátor. Egy mágus, aki majd felfogja

I. d

(mit fog fel?) és összesűríti
az egymásról nem tudó, szüntelenül lebegő,
mozgolódó s kereső ideákat? A körforgásban?
Vagy (talán) azon kívül? A szavak körforgásában.
Vagy te (egyáltalán) valamin (azon) kívül?
A szavak forgácsában. (Ahol csak ő bír
rigmusának faragója lenni.) A nagy felfordulásban,
ahol nem hagyják (és mégis egyre (csak) futok,
egyre vágyom), hogy tovább gondoljam (vigyem)
a vers (s valamit keresek még e világon)
formatervezését (mit nem fogok meglegelni sohasem).

XI.

Pedig szép és meggyőző lett (lehetett) volna.
Végig gondolni, véghezvinni. Se baj(üsse kő):
vedd úgy, agyonkínzott (rest) olvasó, hogy ez
tulajdonképpen egy vers-pokolba történő
alászállás-féleség:
rőf kötél súgja majd fenekednek, hogy mi a súlya
a fejednek... Hát erről lévén szó?
Hogy gödrünkben síró lábbal kalimpáljunk,
és onnan egy másik bugyorba lássunk?
És vajon mi lesz akkor, ha szörnyű lesz elbeszélni,
mi van ottan, s milyen e sűrű, kusza, vad vadon?

I. e

Pedig szép és meggyőző lett volna.
Egy hosszadalmas vers egy verseskötet (nem tudok
kavarogni s nagyra menni) élén, amely túlnyomórészt

rövid (mint a vidám dúshomlokú fiúk:) vers-vázakat tartalmazhatna. (érzem, hogy festett céljuk puszta semmi...) és ekkor mi történik? Kibuggyan egy ilyen vertikális szövegszörnyeteg. Egy ormóatlan őshüllő...

XII.

Szóval: lábunkkal kalimpáljunk e légüres térben: zsebünkéből meg hulljon a pénz; vagyonunkat meg számtalan és szédítő szököár sodorja tova; fejünkbe meg: tóduljon a vér és könnyotárainkat (A metafizika alkonya egyben a modernitás utópisztikus, totális változatainak alkonya is, a szellemi hanyatlás és a politikai-társadalmi katasztrófák kölcsönösen erősítik (majd) egymást.) eméssze fel a tűz; emlékezésünk hamvát meg hordja szerteszét a szeszélyes szellő?

XIII.

Emlékezz majd ránk: feledvén eszméletünket, immár a következő körben állunk: legottan (majd) elvonulnak szemünk előtt az emberfajta őskorának asztrális szörnyetegei; a hullók, az átmeneti formák, a filogenetikus fejlődés kísérleti alakjai: a repülő gyíkok, sárkányok, szfinxek és kentaurok. Az földgolyóbist nyomorgató óriáskígyó-testek. Mert:

XIV.

mindig kell egy preparátor. Aki majd magában hordozhatná az összes egyéni poklot: (talán) még ezt is. Akkor most hagyjam abba ezen vers írását (mert nem bírok hőse lenni) és kezdjek bele egy újba? Amelynek, példának okáért, a címe így hangzana: JÓL JÖNNE EGY PREPARÁTOR. A vers maga pedig így nézne(?) ki: „Tönkrementünk, de üreges testünkben vagy annak gyanúsán sejtelmes értelmében, nincs több szomorúság, nincs bánat...

XV.

Nyilvánvaló: a tudás ára: (majdnem) pusztulás, vagy (legalábbis) annak élethű színlelése. Tönkrementünk. Kínlódunk, de tudjuk, ez (is) a játék része. Ez a történet, vagy történelem vagy annak törtrésze, különösebb gond nélkül...” – itt megszakad a versvázlat. Folytatásképtelenné válik:

I. f

jól jönne egy preparátor. Aki majd. Valahogy. Valamiképpen. Mégha már késő is volna. Mert: írva vagyon: megmérietik a preparátornak rigmusa. (Járully elő tentáddal, jedzegesd fel pennáddal.)

XIV. a

Hát bizony: mindig jól jön. A poklokat helyettesít is. És nem egy nemes harcban számtalan. Izével izélné meg. És még a menekülés valamelyik válfaja is a harc. Ennyi. Elég, nem? Itt bizony (tényleg) jó volna (...a mutáció a nyelv és a gondolkodás sejtjeiben, a szavakban, fogalmakban megy végbe, és az „örök”(letes) tulajdonságok lassú módosulását, megváltozását eredményezi. A „halasztó-különbség” (a difference-ból lett defférance), a radikális átlépés fogalmával áll szemben...) kiszállni e versből. Akkor hát: úgy legyen.

XVI.

De (vajjon) mi lesz akkor a preparátorokkal? Mert ugye: mindig. Kell. Egy. Egy olyan valaki, aki majdan krónikákba festi bizarr párviadalaid olcsó meséit. Hogy elmondhasd: Ki itt belépsz – reménykedj! Hogy eldöntessék, vajjon (tényleg) törés következett-e be a filozófia és a művészet történetében... Vagy törtrészeiben? Avagy: poszt-e

XVII.

*a ma modernizmusa? Hiszen: nyilvánvaló:
a ma modernizmusa (biztosan) más mint a tegnapé,
s a holnap modernizmusa is más lesz...
A tizennyolcadik bugyorban... Ó Dante, vezetőm
s barátom! Vizsgáld erőmet, vajjon tehetős-e,
mielőtt útra mernéd bízni bátran. És én kezdém:*

XVIII.

*a verset azonban prózaként tördelve margótól
margóig is írhatjuk, mégis vers marad,
és több kevesebb bizonyossággal elkülöníthetjük
benne a verssorokat... Ezen a ponton elveszett
a fonal. Sejtelmem sincs, hogyan s merre.
Tudod: másképp akartam én ezt: szabályos oszlopként.
Nem sikerült. Pedig többször is átírtam.
Azonban a végső verzió is csak piszkozat. Egy hatalmas
vertikális hanyatlás, sorról sorra, szóról szóra.*

KAJÁRI GYULA: DANTE PORTRÉJA